

Sag C-625/23**Sammendrag af anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 98, stk. 1, i Domstolens procesreglement****Dato for indlevering:**

12. oktober 2023

Forelæggende ret:

Corte suprema di cassazione (Italien)

Afgørelse af:

17. juli 2023

Kassationsappellant:

Società agricola Circe di OL, interessentskab

Kassationsindstævnte:

ST, i eget navn samt i egenskab af indehaver af enkeltmandsvirksomheden Agricola Case Rosse di ST

Agenzia per le Erogazioni in Agricoltura (AGEA)

Hovedsagens genstand

Kassationsanke, som landbrugsselskabet Circe har iværksat ved Corte di cassazione (kassationsdomstol) til prøvelse af den dom, hvormed Corte d'appello di Roma (appeldomstolen i Rom) stadfæstede tildelingen til enkeltmandsvirksomheden Agricola Case Rosse di ST af en række betalingsrettigheder inden for den fælles landbrugspolitik, som tidligere var blevet tildelt foreløbigt til selskabet Circe, på grundlag af en vid fortolkning af begrebet »opdeling« i artikel 33, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1782/2003.

Genstand og retsgrundlag for anmodningen om præjudiciel afgørelse

Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører for det første muligheden for at anlægge en udvidende fortolkning af begrebet »opdeling« i såvel artikel 33, stk. 3, i forordning nr. 1782/2003 som artikel 15 i forordning nr. 795/2004, således at dette begreb, ud over det specifikke selskabsretlige institut »opdeling«, også

omfatter alle former for aftaleretlige omstændigheder, hvorefter et landbrugsareal, som oprindeligt var opdyrket af en given bedrift, tildeles to særskilte landbrugere.

For det andet vedrører anmodningen om præjudiciel afgørelse spørgsmålet om, hvorvidt EU-retten, såfremt anvendelsesområdet for begrebet »opdeling« skal være begrænset til det specifikke selskabsretlige institut, fastsætter, at andre retlige omstændigheder, som bevirker en reduktion af det oprindelige opdyrkede areal, og tidspunktet for denne reduktion, er relevante eller ej med hensyn til den endelige tildeling af betalingsrettigheder inden for den fælles landbrugspolitik.

Artikel 267 TEUF.

Præjudicielle spørgsmål

1) »Skal begrebet »opdeling« i såvel artikel 33, stk. 3, i forordning (EF) nr. 1782/2003 som artikel 15 i forordning (EF) nr. 795/2004 opfattes således, at det henviser til det specifikke selskabsretlige institut og derfor forudsætter en selskabsændring, hvorunder et enkelt selskabs oprindelige formue og samlede opdyrkede areal splittes op i to særskilte formuer, som tilhører særskilte retssubjekter, eller kan begrebet fortolkes udvidende, således at det også omfatter alle former for aftaleretlige omstændigheder, som resulterer i, at det oprindelige »landbrugs«-selskabs oprindelige formue og samlede opdyrkede areal tildeles to særskilte retssubjekter, herunder ved overdragelse af andele og salg af marker?«

2) »Er det ifølge den korrekte fortolkning af bestemmelserne i forordning nr. 1782/2003 (artikel 2, 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43, 44), med hensyn til den endelige tildeling af betalingsrettigheder inden for den fælles landbrugspolitik, i forbindelse med den første anvendelse af enkeltbetalingen relevant, at det opdyrkede areal og de støtteberettigede hektarer blev reduceret i løbet af 2002, efter at »landbrugeren« havde indgivet ansøgning, og betalingsrettighederne var blevet tildelt foreløbigt, for så vidt som denne reduktion var en følge af aftaler om overdragelse af en del af de pågældende marker, som ligeledes fandt sted i 2002, og såfremt denne ændring i form af en reduktion også kan foretages ex officio i forbindelse med den endelige tildeling?«

Anførte EU-retlige forskrifter

Rådets forordning (EF) nr. 1782/2003 af 29. september 2003 om fastlæggelse af fælles regler for den fælles landbrugspolitikens ordninger for direkte støtte og om fastlæggelse af visse støtteordninger for landbrugere og om ændring af forordning (EØF) nr. 2019/93, (EF) nr. 1452/2001, (EF) nr. 1453/2001, (EF) nr. 1454/2001, (EF) nr. 1868/94, (EF) nr. 1251/1999, (EF) nr. 1254/1999, (EF) nr. 1673/2000, (EØF) nr. 2358/71 og (EF) nr. 2529/2001, navnlig artikel 33, stk. 3, samt artikel 2, 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43, 44, 45 og 46

Kommissionens forordning (EF) nr. 795/2004 af 21. april 2004 om gennemførelsesbestemmelser til enkeltbetalingsordningen i Rådets forordning (EF) nr. 1782/2003 om fastlæggelse af fælles regler for den fælles landbrugspolitik og om fastlæggelse af visse støtteordninger for landbrugere, navnlig artikel 15

Kort fremstilling af de faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne i hovedsagen

- 1 Landbrugsselskabet Circe (herefter »Circe«), som på daværende tidspunkt var ejet af bl.a. de to brødre OL og ST, indgav før de nedenfor i præmis 2 nævnte aftalemæssige omstændigheder ansøgning om tildeling af betalingsrettigheder inden for den fælles landbrugspolitik og blev tildelt foreløbigt 130 betalingsrettigheder på grundlag af selskabets opdyrkede areal.
- 2 Efter denne foreløbige tildeling blev Circe genstand for en række sammenhængende aftalemæssige omstændigheder. Ved handling den 1. august 2002 overdrog nærmere bestemt ST sammen med sin ægtefælle TZ deres andel på 50% af Circes selskabskapital til OL og hans ægtefælle MU, og følgelig blev Circe navneændret til landbrugsselskabet Circe di OL. Ved en anden handling den 1. august 2002 overdrog MU flere marker, som hun ejede i Sezze-kommunen, til ST, og som følge af denne overdragelse kunne Circe ikke længere udnytte en del af de marker, hvis opdyrkede areal dannede grundlag for, at selskabet foreløbigt var blevet tildelt 130 betalingsrettigheder inden for den fælles landbrugspolitik.
- 3 Som følge af de nævnte aftalemæssige omstændigheder blev Circe endeligt kun tildelt 71 betalingsrettigheder inden for den fælles landbrugspolitik, i stedet for de 130 foreløbigt tildelte.
- 4 Ved stævning af 5. juni 2006 anlagde Circe sag ved Tribunale di Roma (retten i Rom) mod AGEA (agenturet for udbetalinger til landbruget), ST og enkeltmandsvirksomheden Agricola Case Rosse di ST (herefter »Case Rosse«) med påstand om bl.a. erklæring af, at Circe havde ret til tildeling af 130 betalingsrettigheder inden for den fælles landbrugspolitik, på tilsvarende måde som i forbindelse med den foreløbige tildeling. Ved dom af 27. juni 2011 tog Tribunale di Roma (retten i Rom) ikke Circes søgsmål til følge.
- 5 Tvisten blev efterfølgende afgjort i anden instans af Corte d'appello di Roma (appeldomstolen i Rom) ved dom nr. 2632/2017 af 21. april 2017. Appeldomstolen fastslog, at visse af de betalingsrettigheder inden for den fælles landbrugspolitik, som tidligere foreløbigt var blevet tildelt Circe, skulle tildeles Case Rosse proportionalt, idet de ovennævnte marker i Sezze-kommunen siden september 2002 ikke længere blev opdyrket af Circe, men af ST og Case Rosse. Appeldomstolen baserede sin afgørelse på en særlig vid fortolkning af artikel 33, sidste afsnit, i forordning nr. 1782/2003 og af begrebet »opdeling« i denne artikel, som ifølge appeldomstolen omfatter alle tilfælde, hvor en landbruger overtager en

bedrift, eftersom denne støtte inden for den fælles landbrugspolitik skal være knyttet til det opdyrkede areal.

- 6 Ved ankeskrift nr. 18175/2017 har Circe iværksat kassationsanke til prøvelse af dommen afsagt af Corte d'appello di Roma (appeldomstolen i Rom).

De væsentligste argumenter, der anføres af hovedsagens parter

- 7 I sit ankeskrift har Circe påberåbt sig bl.a. tilsidesættelse af dels artikel 15 i forordning nr. 795/2004, dels artikel 2, litra a), samt artikel 33, 38, 45 og 46 i forordning nr. 1782/2003, ud over tilsidesættelse af de ministerielle dekretter, hvorved den italienske stat har vedtaget de nærmere regler for anvendelse af den pågældende EU-bestemmelser.
- 8 Kassationsappellanten har først og fremmest gjort gældende, at AGEA foretog den endelige tildeling af betalingsrettigheder inden for den fælles landbrugspolitik på retsstridig vis, idet den baserede sig på den forudsætning, at Circe havde været genstand for opdeling, på trods af at en sådan opdeling ikke var dokumenteret og reelt ikke eksisterede, fordi der blot havde fundet en overdragelse af kapitalandele sted.
- 9 EU-bestemmelserne definerer nemlig opdeling med alene det tilfælde, hvor en oprindelig landbruger erstattes af to nye landbrugere, mens overdragelse af jorden ikke er relevant.
- 10 Endvidere er kassationsappellanten af den opfattelse, at reduktioner af bedriftens opdyrkede areal i referenceperioden, dvs. i den foreliggende situation i perioden 2000-2002, er irrelevante med hensyn til den endelige tildeling af betalingsrettigheder inden for den fælles landbrugspolitik. I denne sammenhæng har Circe anført, at betalingsrettigheder inden for den fælles landbrugspolitik på visse betingelser kan være uafhængige af jorden, idet de kan overdrages mod vederlag.
- 11 ST og Case Rosse finder derimod, at AGEA selv ex officio havde pligt til at berigtige den foreløbige tildeling af betalingsrettigheder inden for den fælles landbrugspolitik på grundlag af det reelt opdyrkede areal og de støtteberettigede hektarer.

Kort fremstilling af begrundelsen for forelæggelsen

- 12 Ifølge Corte di Cassazione (kassationsdomstol) er det for at kunne træffe afgørelse i tvisten nødvendigt at fortolke for det første artikel 15 i forordning nr. 795/2004 og artikel 33, stk. 3, i forordning nr. 1782/2003, navnlig hvad angår begrebet »opdeling« af en landbrugsbedrift, og for det andet artikel 2, litra a), samt artikel 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43, 44, 45 og 46 i forordning nr. 1782/2003.

- 13 Fortolkningen af artikel 33, stk. 3, i forordning nr. 1782/2003 og artikel 15 i forordning nr. 795/2004 er relevant, navnlig med hensyn til det første præjudicielle spørgsmål.
- 14 Artikel 33, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1782/2003 fastsætter navnlig, at de landbrugere, som driver bedrifterne efter opdelingen, har proportionalt ret til at blive omfattet af enkeltbetalingsordningen på samme betingelser som den landbruger, som oprindeligt drev bedriften. Artikel 15 i forordning nr. 795/2004 fastsætter bl.a., at med henblik på anvendelse af artikel 33, stk. 3, andet afsnit, i forordning nr. 1782/2003 forstås ved »opdeling« opdeling af en landbruger til mindst to nye særskilte landbrugere, hvoraf mindst en fortsat med hensyn til drift, fortjeneste og finansiel risiko kontrolleres af mindst en af de juridiske eller fysiske personer, der oprindeligt drev bedriften, eller opdeling af en landbruger til mindst en ny særskilt landbruger, medens den anden fortsat med hensyn til drift, fortjeneste og finansiel risiko kontrolleres af den landbruger, der oprindeligt drev bedriften. Samme artikel 15 i forordning nr. 795/2004 bestemmer endvidere, at antallet og værdien af betalingsrettighederne fastsættes på grundlag af det referencebeløb og det antal hektarer, der vedrører de overdragne produktionsenheder af den oprindelige bedrift.
- 15 I lyset af disse bestemmelser skal det afklares, om den af appellationsdomstolen anlagte fortolkning af artikel 33 i forordning nr. 1782/2003, som er udvidende og strider mod ordlyden af denne bestemmelse – og ifølge hvilken begrebet »opdeling« i denne artikel ikke kun omfatter det specifikke selskabsretlige institut, men også alle tilfælde, hvor en landbruger overtager en bedrift – er korrekt, hvorfor enhver ændring af det af en bedrift oprindeligt opdyrkede areal er relevant.
- 16 Corte di Cassazione (kassationsdomstol) er af den opfattelse, at begrebet »opdeling«, der er et teknisk begreb under selskabsretten, som er anvendt i flere EU-retlige retsakter for at betegne den konkrete begivenhed i et selskab, kan fortolkes udvidende, henset til den elasticitet, som kendetegner forordning nr. 1782/2003 hvad angår de retlige former, hvorunder landbrugsaktivitet kan udøves. En sådan fortolkning, som på omfattende vis udvider den sædvanlige teknisk/retlige betydning af begrebet »opdeling«, kræver imidlertid Domstolens bekræftelse. I den foreliggende situation drejer det sig nemlig ikke om hverken en *acte clair*, der udelukker forelæggelsespligten, når der ikke foreligger nogen rimelig tvivl om betydningen af den bestemmelse, som skal anvendes, eller en *acte éclairé*, der udelukker denne pligt, når den pågældende EU-bestemmelse allerede er blevet fortolket af Domstolen.
- 17 Fortolkningen af artikel 2, litra a), og af artikel 23, 24, 33, 34, 36, 38, 43, 44, 45 og 46 i forordning nr. 1782/2003 er derimod relevant med hensyn til det andet præjudicielle spørgsmål. Såfremt det første præjudicielle spørgsmål besvares således, at anvendelsesområdet for begrebet »opdeling« skal være begrænset til det specifikke selskabsretlige institut, skal det ifølge den forelæggende ret afklares, om og i hvilket omfang det, med hensyn til den endelige tildeling af

betalingsrettigheder inden for den fælles landbrugspolitik til en landbrugsbedrift, i forbindelse med den første anvendelse af enkeltbetalingen er relevant, at det opdyrkede areal, udtrykt i antallet af støtteberettigede hektarer, er blevet reduceret, og at denne reduktion fandt sted efter indgivelsen af ansøgningen og efter den foreløbige tildeling af betalingsrettighederne, men stadig i 2002 og før den endelige tildeling.

- 18 Corte di Cassazione (kassationsdomstol) har først og fremmest anført, at artikel 34, 43 og 44 i forordning nr. 1782/2003 synes at knytte betalingsrettighederne inden for den fælles landbrugspolitik til det opdyrkede areal, eftersom hver enkelt betalingsrettighed er koblet til en »støtteberettiget hektar«, dvs. ethvert landbrugsareal på bedriften undtagen arealer med skov eller arealer, som anvendes til ikke-landbrugsaktiviteter.
- 19 Den forelæggende ret har endvidere understreget, at det oprindeligt opdyrkede areal i den konkrete situation blev reduceret i den i artikel 38 i forordning nr. 1782/2003 fastsatte referenceperiode, dvs. perioden 2000–2002, dog efter at Circe havde indgivet støtteansøgning. Den eventuelle irrelevans af reduktionerne af det opdyrkede areal i referenceperioden er tilsyneladende i strid med bl.a. artikel 23 og 24 i forordning nr. 1782/2003. De sidstnævnte bestemmelser foreskriver nemlig udtrykkeligt, at medlemsstaterne foretager en administrativ kontrol af støtteansøgningerne, herunder en efterprøvning af det støtteberettigede areal, og anvender nedsættelser eller udelukkelse fra betalingsordningen, såfremt det konstateres, at landbrugeren ikke opfylder betingelserne for at være berettiget til støtten.
- 20 Afslutningsvis har Corte di Cassazione (kassationsdomstol) konstateret, at den omstændighed, at betalingsrettigheder inden for den fælles landbrugspolitik på visse betingelser kan overdrages og være genstand for handel, slet ikke indebærer, at deres oprindelige tildeling ikke skal være korrekt og baseret på muligheden for at udnytte en given størrelse af opdyrket mark.
- 21 Ifølge den forelæggende ret kan der derfor drages den slutning, at i overensstemmelse med artikel 36 i forordning nr. 1782/2003 skal støtten ydes på grundlag af de i forordningens kapitel 3 fastsatte betalingsrettigheder, som er forbundet med et tilsvarende antal støtteberettigede hektarer som omhandlet i forordningens artikel 44, stk. 2.